DOI:10.30546/gdu.2023.320-322

UOT:81.

CERUND VƏ MƏSDƏR

F.ü. f.d Bayramova Ülviyyə Yusif qızı
Gəncə Dövlət Universiteti
uviyab@list.ru

Xülasə: *İngilis dilində feillər şəsxli və şəxssiz növə bölünür ki, sonuncu bölgü bəzən müasir ingilis dilində "verbals" da adlanır. Şəxssiz feillər və ya "verbals" şəxsli feillərdən fərqli olaraq şəxs, kəmiyyət və ya şəkil (mood) ifadə etmir. Buna görə də onlar cümlənin xəbəri kimi işlədilə bilmir.Feilin şəxsli formaları kimi şəxssiz formalarının da zaman və növ fərqlilikləri vardır. Lakin zaman xüsusiyyətləri şəxsli feillərdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir.Müasir ingilis dilində feillərin üç forması vardır: feili sifət (indiki zaman feili sifəti və keçmiş zaman feili sifəti, cerund və məsdər).*

Açar sözlər :sifət, məsdər, feil, cerund.
Key words: adjective, İnfinitive, verb, gerund
Ключевые слова: прилагательный, инфинитив, глагол, герундий

Feillərin və söz qruplarının bir çoxu gerund və məsdərlə istifadə oluna bilər. Onların ən vacibi bunlardır: to be afraid, to begin, to cease, to continue, can (connot), afford, to dread, to fear, to forget, to hate, to intend, to like (dislike), to neglect, to prefer, to propose, to remember, to recollect, to start, to stop.

The young man began turning over the pages of a book –Молодой человек начал перелистывать страницы книги. – Oğlan kitabın səhifələrini çevirməyə başladı.

At length she began to speak softly. – Немного спустя, она начала говорить мягко. – Bir qədər sonra o, yumşaq danışmağa başladı.

She continued standing near the piano. – Она продолжала стоять возле пианины. - O pianinonun yanında dayanmağa davam etdi.

She contunied to look at him. -– Она продолжала смотреть на него. – O, ona baxmağa davam edirdi (etdi).

Bəzən verilmiş formanın istifadə edilməsi üçün səbəb tapmaq mümkündür. Bəzi feillərlə və söz qrupları ilə məs: *to be afraid (qorxmaq), to forget (unutmaq), to have (malik olmaq), to like (dislike) (xoşlamaq), to prefer (üstünlük vermək)* məsdər əsasən xüsusi hadisə istinadı ilə istifadə edilir, cerund ümumi şərhə daha uyğun gəlir.

The child was not afraid of remaining alone, but he was afraid remain alone on such a stormy night. – Ребёнок не боялся оставаться один, но он боялся остаться один в такую бурную ночь.- Uşaq tək qalmaqdan qorxmurdu, ancaq belə fırtınalı gecədə tək qalmaqdan qorxurdu.

I was always afraid of losing his goodwill. – Я всегда боялся потерять его расположение. – Mən onun rəğbətini itirməkdən həmişə qorxurdum.

He answered rather pettishly, and his mamma was afraid to say more. – Он ответил несколько раздраженно, и его мать побоялась продолжать разговор. – O, bir qədər hirsli cavab verdi və anası nəsə deməyə qorxdu.

Don`t forget shutting the windows when you leave home.-Не забывайте закрывать окна, уходя из дому. -Evi tərk edərkən pəncərələri bağlamağı unutma.

Don`t forget to shut the window when you leave home, it is very windy today – Не забудьте закрыть окно, когда будете уходить из дому, сегодня очень ветрено. – Evi tərk edəndə pəncərəni bağlamağı unutmayın, bu gün çox küləklidir.

DOI:10.30546/gdu.2023.320-322

I don`t like interrupting people. – Я не люблю отрывать людей от дела. - Mən insanları işdən ayırmağı xoşlamıram.

I don`t like to interrupt him, he seems very busy. - Мне не хочется мешать ему, он, кажется очень занят.

-Mən ona mane olmaq istəmirəm, deyəsən o, çox məşğuldur.

Əgər zərflik kimi işlənən feili sifət varsa, hərəkət "ing" formasında ifadə olunur. Bununla yanaşı iki aydınlaşdırıcı hal var. Məsələn, tikiş maşını iki yolla başa düşülür: tikiş üçün maşın və maşın hansı ki, tikir; ov iti özü üçün it ola bilər və it hansı ki, ovlayır.

Cerund və feili (verbal) isim.

Cerund və verbal isim eyni suffiks "ing" ilə bitdikdə onlar qarışdırılmamalıdır. Cerund və verbal isimlər şəxssiz formalar arasındakı əsas fərqlər aşağıdakılardır:

Bütün verbalların aşağıdakı xarakteri var. –	Verbal ismin yalnız adlıq xarakteri var adlıq və şəxssiz.
1. Cerund artikl ilə işlənmir	Verballar artıkl ilə işlənir
2. Cerundun cəm forması olmur	Verballar cəmlənə bilir
3. Təsirli feilin Cerundu vasitəsiz tamamlıq olur.	Verballar vasitəsiz tamamlıq ola bilmir
4. Cerund zərflik ola bilir.	Verballar sifət ola bilər

Aşağıdakı xəbər (Predikətiv) söz qrupları ilə (sözönülü və sözönüsüz): *to be aware of (xəbərdar olmaq), to be busy in (məşğul olmaq), to be capable of (iqtidarında olmaq), to be fond of (sevmək), to be guilty of (günahkar olmaq), to be indignant at (qəzəbli olmaq), to be pleased at (məmnun olmaq), displeased at (məmnun olmamaq), to be proud of (fəxr etmək), to be sure of (əmin olmaq), to be surprised (astonished) at (təəccüblənmək), to be worth (while) (dəyər)* və digərləri.

He was not aware of her having married him– Он не знал, что она вышла замуж за него. – O, onun onunla evlənməsindən xəbərdar deyildi.

I felt physically incapable of remaining still in any one place and morally incapable of speaking to any human being.- Я чувствовал, что я физически не в состоянии оставаться на одном месте и морально не в состоянии говорить с кем бы то ни было. -Mən hiss edirdim ki, fiziki cəhətdən bir yerdə qalmaq və mənən kimləsə danışmaq qabiliyyətində deyiləm.

I am very fond of being looked at. – Я очень люблю, когда на меня смотрят. - Mən baxılmağı çox sevirəm - və yaxud - Mən xoşlayıram ki, mənə baxsınlar.

"to remember (xatırlamaq)" feil ilə məsdər adətən gələcəyə, cerund isə keçmişə istinad edir.

I remember seeing the book in many bookshops. – Я помню, что видел эту книгу во многих магазинах. – Mən bu kitabı bir çox mağazalarda gördüyümü xatırlayıram.

Remember to buy the book. – Не забудьте купить эту книгу. - Kitabı almağı unutmayın.

"to stop (dayanmaq)" feil ilə məsdər və cerundun fərqli sintaktik funksiyaları var.

Cerund mürəkkəb feili xəbərin tərzinin hissəsini formalaşdırır.

They stopped talking when he came in. – Когда он вошел, они перестали говорить. - O gələndə onlar söhbəti dayandırdılar.

Məsdərin məqsəd zərfliyi funksiyası var.

DOI:10.30546/gdu.2023.320-322

She stopped to exchange a few words with a neighbour. – Она остановилась, чтобы поболтать с соседкой. - O, qonşusuyla danışmaq üçün dayandı.

Ədəbiyyat

1. Rafiq Manafoğlu,Nizami Tahirsoy, Rüstəm Kamal. İzahlı tərcüməşünaslıq terminləri lüğəti.B:2010
2. Ağayarova S. Tərcümə kateqoriyasındakı xəbərlər.
3. O.Musayev. İngilis dilinin qrammatikası, Maarif, 1986
http.www.icadetazerb.com/2cat=32
4. Аникин Г.В., Михайльская Н.П. История английской литературы. Изд. Москва «Высшая школа», 1985.
5. Базылев В.Н. Коммуникация и перевод [Электронный ресурс]: монография/ Базылев В.Н.- Электрон. текстовые данные.-М.: Московский гуманитарный университет, 2012.-164 с.-Режим доступа: http://www.iprbookshop.ru/14519.-ЭБС «IPRbooks», по паролю
6. Казакова Т.А. Практикум по художественному переводу. И.Ростов-на-Дону «Феникс», 2004.
7. Миньяр-Белоручев Р.К. “Теория перевода” Изд.Москва «Просвещение»,1998.
8. Arnold A. English Lexicology. Изд. Москва «Просвещение», 1998.
9. Carter R., Long Michael Teaching Literature. Изд. «Longman», 1992.
10. Gower R. Past into Present. Изд. «Longman», 1990.

ГЕРУНДИЙ И ИНФИНИТИВ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Байрамова Ульвия Юсиф

Резюме

Нефини́тная фо́рма глаго́ла, или вербоид-форма глагола, в которой обозначаемый глаголом процесс отчасти представляется как признак или предмет. В отличие от финитных форм, вербоиды не изменяются по лицам и числам. К числу безличных форм глагола относятся инфинитив, супин, причастие, деепричастие, герундий.

GERUND AND INFINITIVE IN ENGLISH LANGUAGE

Bayramova Ulviya Yusif

Summary

The non-finite form of the verb, or verboid, is the form of the verb in which the process denoted by the verb is partly presented as a feature or object. Unlike finite forms, verboids do not change in persons and numbers. The impersonal forms of the verb include the infinitive, supine, participle, gerund.

Rəyçi:dos. Həmidov Allahverdi
Leksika və ölkəşünaslıq kafedrasının 25 yanvar 2023 cu il tarixli iclasın 07 saylı protokolu
Daxil olduğu tarix 26 yanvar 2023 cu il